

Effekten av aktive læringsformer for å øke teoretiske ferdigheter i målrettet tiltaksarbeid hos miljøterapeuter.

Marius Hansen, Christoffer Fodstad Eng og Bjørn André Torve

Agenda

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsform
- Resultater
- Diskusjon
- Case

Agenda

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsform
- Resultater
- Diskusjon
- Case

Bakgrunn for gjennomføring

1/2

- Kompleksiteten i utfordringer som førstelinjetjenesten møter er stor. Våre erfaringer viser at det i tillegg til bistand fra habiliteringstjenesten også er et behov for å forankre kunnskap lokalt i kommunene, noe også samhandlingsreformen utfordrer omsorgstjenesten på.
- Hvis utfordringer kan løses raskt, vil det således være både kostnadsbesparende for den enkelte kommune samt gi bedre mulighet for ressursutnyttelse av fagkompetansen.
- Behov for godt metodisk arbeid vil alltid være tilstede. I følge Helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 er kommunene lovpålagt å forebygge for utfordrende atferd, samt legge til rette for at andre løsninger enn tvang og makt benyttes. Her vil kunnskap om funksjonelle analyser være essensielt.
 - I tråd med den nye veilederen til Helsedirektoratet (2021) «Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming»

Bakgrunn for gjennomføring

2/2

- Kompetanseoverføring til kommunene: habiliteringstjenesten bruker mye ressurser på mange likelydende tema i ulike kommuner
- Habiliteringstjenesten i sykehuset innlandet avd Hedmark har gjennomført kurs i målrettet miljøarbeid som går over ett år. Hensikten er å bygge opp ressursgrupper i kommunene og bidra til et kompetanseløft
- Habiliteringstjenesten har gjennomført opplæringspakke til kommunene i to omganger

Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken

- Vi fikk avsatt tid til forberedelser av arbeidsgiver både før og under gjennomføring.
- Antall tid som ble brukt til forberedelser: Vi fikk tildelt hele dager i forkant av opplæringspakken for å diskutere pensum, lage læringsmål og lage presentasjoner.
- Opplæringspakken ble laget med fokus på målrettet tiltaksarbeid.
- Valg av foreleser: Det ble fordelt temaer etter kompetanse og interesse. En gjesteforeleser.
- Vi laget en invitasjon og et mandat som ble sendt ut til kommunene

Agenda

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- **Rekruttering og deltakere**
- Metode, undervisningsform
- Resultater
- Diskusjon
- Case

Rekruttering og deltakere

- Habiliteringstjenesten sendte forespørsel med tilbud om deltagelse på opplæringspakken, til alle relevante virksomhetsledere i gamle Hedmark fylke. Det var 22 kommuner som fikk tilbudet.
- Kommunene ble bedt om å melde på fire til fem deltakere. Små nabokommuner, med få fagpersoner ble anbefalt å samarbeide på tvers.
- Tilbudet rettet seg mot miljøterapeuter/ fagansvarlige med helse og sosialfaglig, treårig høyskole utdanning.
- Det ble innhentet et samtykke fra alle deltakerne om publisering av deres pseudonymiserte resultater til fagartikkel og presentasjoner. Personvernombudet i Sykehuset Innlandet godkjente prosjektet.

Mål

Kompetanseheving for kommunene: Øke kompetansen til fagpersoner slik at de blir i bedre stand til å gjøre funksjonelle kartlegginger av atferd og anvende sjekklisten i målrettet tiltaksarbeid (Løkke & Salthe, 2012).

- 1) Observasjoner og vurdering før valg av mål og tiltak
- 2) Mål og tiltak
- 3) Evaluering og rapportering

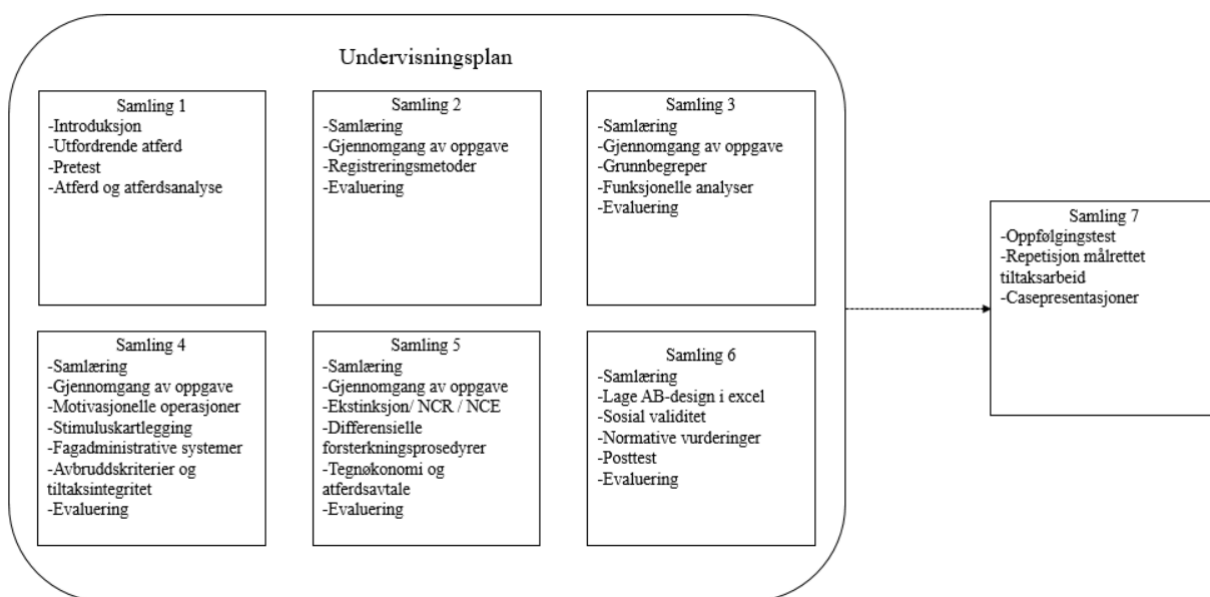
Kommunen forpliktet seg til å:

- Oppnevne en ansvarlig med myndighet, fra kommunen som deltar på informasjonsmøte før oppstart, koordinerer ressursgruppen internt samt underskriver samarbeidsavtalen.
- Inngikk en forpliktende samarbeidsavtale mellom kommunen og habiliteringstjenesten før oppstart
- Ha med fire-fem deltakere, slik at de lokale gruppene ikke blir så sårbare hvis noen faller fra.
- Det måtte legges til rette for at deltakerne samles minimum én dag mellom hver samling for obligatorisk lesing av litteratur og oppgaveløsning.
- Presenterte hvordan det er tenkt at den enkelte ressursgruppe skal jobbe i etterkant.

Agenda

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsformer
- Resultater
- Diskusjon
- Case

Opplæringspakkens uavhengige variabler – «Aktive» undervisningsformer

- (1) Selvstudium med oppgaver (inspirert av HINN – Atferdsanalyse og relasjonskompetanse)
- (2) Samlæring (*Interteaching*) (Boyce & Hine, 2002)
- (3) Forelesninger med Powerpoint som ble fulgt opp med videoer og praktiske oppgaver med utgangspunkt i powerpointbildene.

I tillegg opprettet vi en lukket Facebook-gruppe som deltakerne frivillig kunne være med i. Den ble brukt til diskusjoner, spørsmål mellom samlinger, og andre henvendelser, og deltakerne kunne spre artikler.

Aktive undervisningsformer – Selvstudium med oppgaver

- Deltakerne ble utfordret til å anvende det dem hadde lært på egen arbeidsplass
- Bruk av relevant kartlegging
 - Registreringsskjema, funksjonskartlegging, preferansekartlegging
 - Opplæring til ansatte i bruk av kartlegging på egen arbeidsplass
- Utforme tiltak ved behov
- Evaluering av arbeid
- Gjennomgang av hjemmeoppgaver i plenum med tilbakemeldinger fra andre deltakere og fra forelesere.

Aktive undervisningsformer - Samlæring

- Spørsmål fra obligatorisk og anbefalt litteratur, som deltakerne skulle ha lest før samling.
- Samling 2 - 6 startet undervisningen med samlæring. Det ble utdelt et ark hvor det stod «Spørsmålene eller problemstillingene skal diskuteres i grupper av to og to». Uten hjelpemidler.
- Tidsbruk mellom 20- til 45 min
- Etter hver endt økt fikk deltakerne et skjema hver for evaluering
- I pausen mellom samlæringsøkten og påfølgende forelesning, leste vi gjennom evalueringsskjemaene, og tilpasset videre undervisning ut fra dem.

Aktive undervisningsformer – Forelesninger med Powerpoint som ble fulgt opp med videoer og praktiske oppgaver med utgangspunkt i powerpointbildene

- Først ble læringsmål gjennomgått deretter informasjon om forelesningen.
- Praktiske oppgaver med eller uten bruk av videoklipp ble vist på lerret.
- Totalt 29 praktiske oppgaver, deriblant: 15 videoklipp, operasjonalisering av atferd, utfylling av ulike registreringsmetoder, utfylling av åpent FAK skjema (også strukturerte), Scatterplot, MAS, lage et NCR tiltak basert på fiktive opplysninger etter utredning, lage et AB-design (Granmo, 2013) og diskutere normative vurderinger etter å ha lest en fagartikkel.

Måling av avhengig variabel

- Kunnskaper i atferdsanalyse og målrettet tiltaksarbeid ble målt med en kompetansetest.
 - 23 spørsmål. Deltakerne fikk den på papir, og skulle krysse av ett av fire svaralternativer.
- Spørsmål 1 og 2 skulle besvares etter å ha sett videoklipp.
 - Klipp til spørsmål 1 var bruk av tegnøkonomi for en elev i en til en-trening.
 - Klipp til spørsmål 2 var et eksempel på positiv forsterkning.
- Figurene til spørsmål 6 og 19 var hentet fra Bertelsen (2009) – opplæring i visuelle analyser
- Deltakerne fikk 20 minutter til utfylling

Reliabilitet

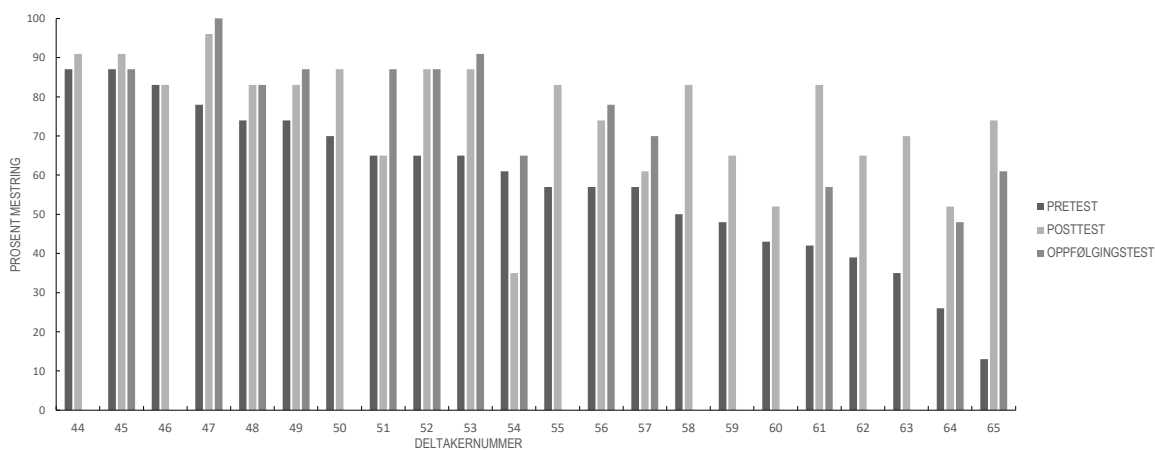
- For å vurdere påliteligheten i skårene på kompetansetesten, utførte vi en punkt-til-punkt enighetsvurdering for alle svarene på pre-, post- og oppfølgingstest.
- To uavhengige observatører gjennomgikk alle svarene.
- Enigheten på pretest var 99,4 %, på posttest 99 %, og på oppfølgingstest 99,6 %. Gjennomsnittet var 99,3 %.

Agenda

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsform
- **Resultater**
- Diskusjon
- Case

Grafisk fremstilling av individuelle resultater

Statisk analyse- Paired Sample T-test

- Følgende ble sammenlignet:
 - P = .05
 - Pre- og Posttest (N=22) - Økning på gruppenivå fra pre- (M= 58.00, SD= 19.64) til posttest (M=75.00, SD=15.35) var statistisk signifikant ($t = 4.528, p = .000, r = .51$)
 - Pre- og oppfølgingstest (N=13) - økning fra pre- (M= 58.76, SD= 20.25) til oppfølgingstest (M= 77.00, SD= 15.41, $t = 5.529, p = .000, r = .62$).

Appendix 2

Evaluering samling x

Evaluering av

Vi setter pris på om du kan besvare dette skjema for å evaluere dagens samling. På denne måten vil vi bli bedre i stand til å legge opp neste samling på en best mulig måte

1. I hvilken grad har du forberedt deg ift å lese obligatorisk litteratur før samlingen?

Svært dårlig					Svært bra
1	2	3	4	5	6

Tabell 2. Deltagernes skåringer

Samling	Spørsmål 1
1	3,8
2	4,4
3	4,0
4	3,8
5	3,8
6	3,9
Gjennomsnitt	3,9

2. I hvilken grad har du forberedt deg ved å lese anbefalt litteratur før samlingen?

Svært dårlig					Svært bra
1	2	3	4	5	6

3. Noen spørsmål om lesing av litteratur mellom samlingene:

Menge litteratur:

Passe: _____

Merknad. Tabellen gir informasjon

For lite: _____

* Kolonne 1 viser samlinger og ne

Deltagerne kunne sette en skår fr

Vanskelighetsgrad:

Passe: _____

Vanskelig: _____

Lett: _____

4. I hvilken grad har dere fått til en motedag mellom samlingene?

Svært dårlig					Svært bra
1	2	3	4	5	6

nå 9	Spørsmål 10	Totalt
5,0	5,0	4,9
5,0	4,4	4,4
4,8	4,6	4,2
4,0	3,9	4,0
4,2	4,0	4,0
4,9	4,9	4,4
4,6	4,5	4,3

hver samling.

Kolonne 10 viser totalt gjennomsnitt per samling. ^b

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsform
- Resultater
- **Diskusjon**
- Case

Diskusjon - Styrker

- Gode resultater for flere av deltakerne – Signifikante resultater.
- Studiedag mellom samlinger
- Aktive læringsformer
- Høyt oppmøteprosent
- Krav til forberedelse

Diskusjon - Validitetstrusler

- Over 10 måneder mellom Pre- og Posttest.
 - Valg av deltakere som ble valgt ut
 - Variasjon på foreleserne
 - Vanskelige temaer på noen av forelesningene
 - Ekstra interesserte deltakere på oppfølgingstesten?
 - Lokalet – støy.
-

Forbedringsområder og veien videre

- Totalt 29 praktiske oppgaver, deltakere ønsket fortsatt flere
 - Høy pretestskår på noen deltakere og lite til ingen økning på posttest
 - Differensiere opplæringspakker i vanskelighetsgrader
 - Generaliseringsmåling – bruk av verktøy
 - Dele opp opplæringspakken i enkelttemaer.
 - Komponentanalyse
-

- Bakgrunn for gjennomføring/Arbeidsprosessen før oppstart av opplæringspakken
- Rekruttering og deltakere
- Metode, undervisningsform
- Resultater
- Diskusjon
- Case

Case fra en kommune

Non kontingent forsterkning for å behandle alvorlig selvskading hos en mann med dyp utviklingshemning.

- Deltakere fra en kommune som fulgte kursopplegget, endte med å igangsette et NCR tiltak for å redusere selvskading.
- Oppgaver imellom samlingene:
 - 1) Lage minimum en beskrivelse av en utfordring, som er operasjonalisert slik at alle kan registrere atferden
 - 2) kartlegge atferden i minimum 14 dager
 - 3) Bruke kartleggings skjema og gjøre funksjonelle analyser av en atferd
 - 4) Gjøre en preferansekartlegging og fylle ut skjema for EO
 - 5) Utforme tiltak

Operasjonalisering av utfordrende atferd

- Presser knyttneven mot øynene/strupen
- Presse hodet mot ulike gjenstander
- River seg i ørene
- River ned gjenstander han kan skade seg på.

Funksjonelle vurderinger

- Observasjoner
- Valg av registreringsmetode: Frekvens
- FAK: Personalet registrerte foranledning, atferd og konsekvens (FAK) i eget skjema
- Etter å ha gjennomført kartlegging på funksjonen ble det konkludert med at utfordrende atferd ble opprettholdt av et ønske om oppmerksomhet (Positiv sosial forsterkning)
 - Telefon osv
 - Samtale med nabo
 - Snakk over hodet

Preferansekartlegging

- Kartleggingen ble gjennomført av personalet.
- Potensielle forsterkere:
 - Klø eller kile i nakken
 - Få øyekontakt med personalet
 - Bli pratet til

Ref: Reinforcer Assessment for Individuals with Severe Disability (RAISD)

Tiltak

- Tiltak: Gi forsterker hver 10. minutt fra hen står opp om morgenen til hen legger seg på kvelden
- Registrering: på eget skjema fra klokken 08:00 til 00:00
- Forsterker: Klø eller kile i nakken, få øyekontakt med pasient, bli pratet til.
- Evaluering: Evaluering skal skje hver 14. dag, på personalmøter og ansvarsgruppemøter. Evaluering med habiliteringstjenesten 4 ganger i året.

REGISTRERING AV NCR TILTAK

DAG/MÅNED/ÅR:

Registrering av oppmerksomhet hvert 10. minutt					
Kl. 08	10	20	30	40	50
Kl. 09	10	20	30	40	50
Kl. 10	10	20	30	40	50
Kl. 11	10	20	30	40	50
Kl. 12	10	20	30	40	50
Kl. 13	10	20	30	40	50
Kl. 14	10	20	30	40	50
Kl. 15	10	20	30	40	50
Kl. 16	10	20	30	40	50
Kl. 17	10	20	30	40	50
Kl. 18	10	20	30	40	50
Kl. 19	10	20	30	40	50
Kl. 20	10	20	30	40	50
Kl. 21	10	20	30	40	50
Kl. 22	10	20	30	40	50
Kl. 23	10	20	30	40	50

Tjenesteyter gir: _____ forsterker; kle/stryke _____ i nakken eller få
 bilkk kontakt/bli snakket med hvert 10. minutt fra han våkner om morgenen til
 han har lagt seg om kvelden, når han oppholder seg i boligen.
 Kryss av i skjema over når forsterker er gitt.

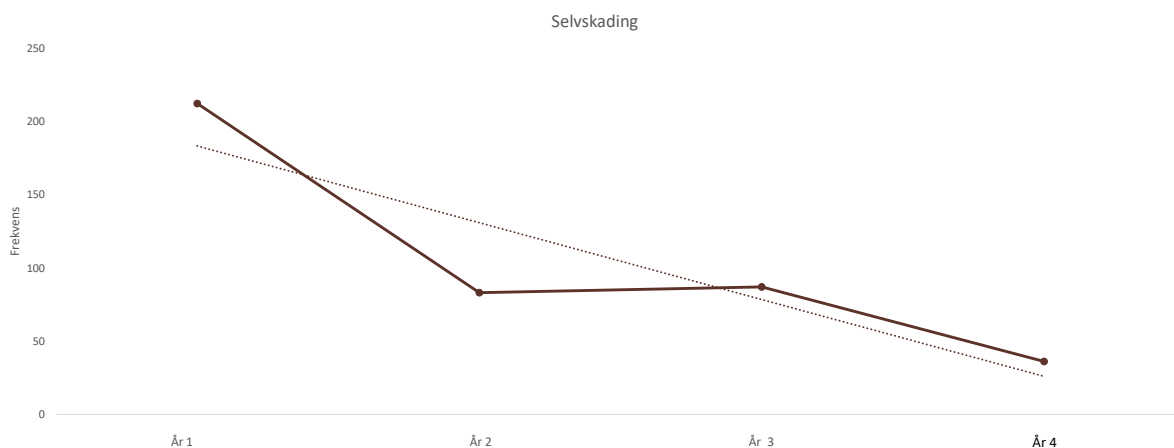
Er _____ ute av boligen fyller det ut i skjema nedenfor.

Tidsrom	Forsterker ikke gitt (Er på gåtur, ridning, handelur o.l.)

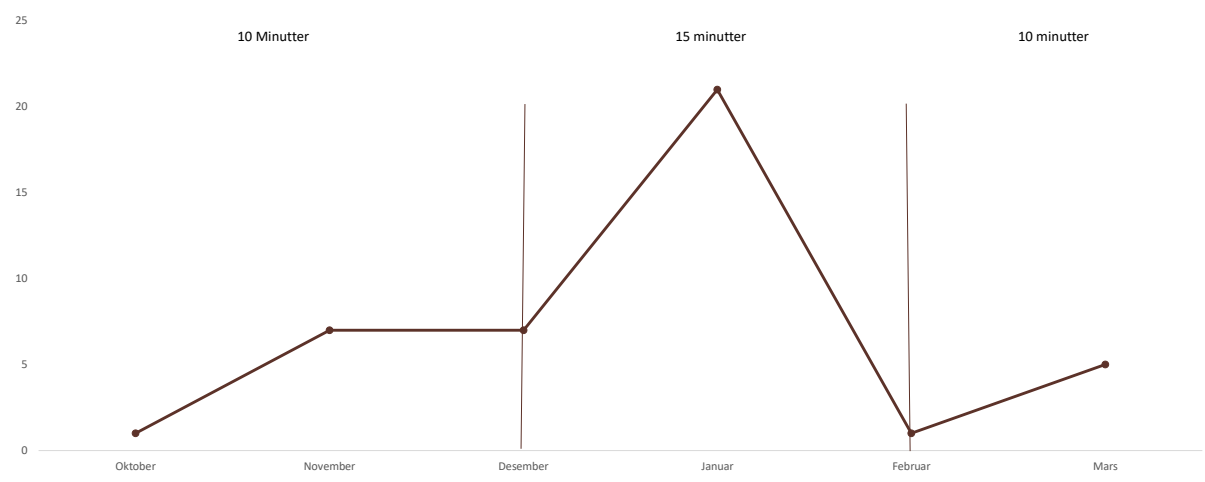
Ved selvsikading utføres tiltak som tidligere og registreres på samme skjema
 som tidligere. Tiltak etter khol kap. 9, § 9 - 5 tredje ledd bokstav b.

Skjemaet er faglig godkjent

Registreringer og resultater for 4 år

Evaluering. Utvidelse av tidsintervall på forsterkerlevering

Takk for oss.

For kontakt: Bjorn.Andre.Torve@sykehuset-innlandet.no

Artikkel: *Effekten av aktive læringsformer for å øke teoretiske ferdigheter i målrettet tiltaksarbeid hos miljøterapeuter*: [Norsk tidsskrift for atferdsanalyse](#)